

Minister Sprawiedliwości

BM-V.0912.6.2025
Warszawa, 13 grudnia 2025 r.

Pani
Aneta Iglewska-Wilczyńska
Prezes Sądu Rejonowego w Goleniowie

Pan
Tomasz Jarząbek
Dyrektor Sądu Rejonowego w Goleniowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. INFORMACJE O KONTROLI

Jednostka kontrolowana: Sąd Rejonowy w Goleniowie ul. Konstytucji 3 Maja 45, 72-100 Goleniów (dalej: Sąd, SR).

Kontrolerzy: Magdalena Dąbrowska i Marcin Górecki – główni specjaliści działający na podstawie upoważnień nr 38-39/2025 z 27.05.2025 r., wydanych z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości przez zastępcę dyrektora Biura Ministra, Jakuba Jamkę.

Tematyka kontroli: skuteczność i terminowość ustalenia i dochodzenia należności oraz wydatkowanie środków związanych z postępowaniem sądowym; postępowanie z depozytami sądowymi; zasady finansowania i rozliczania ośrodków kuratorskich.

Termin kontroli: 2.06.-4.07.2025 r., w tym w siedzibie Sądu 2-6.06.2025 r. oraz 12-16.06.2025 r.

Okres objęty kontrolą: od 1.01.2020 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, przy czym w odniesieniu do ośrodków kuratorskich kontrolą objęto rok 2024.

Tryb przeprowadzania kontroli: zwykły.

[akta kontroli str. 1-45]

II. USTALENIA WSTĘPNE

Prezesem SR od 11.03.2019 r. jest sędzia sądu rejonowego, Aneta Iglewska-Wilczyńska (dalej: Prezes).

Dyrektorem Sądu od 1.04.2013 r. jest Tomasz Jarząbek (dalej: Dyrektor). Osobą upoważnioną do wykonywania zadań dyrektora Sądu w czasie jego nieobecności jest [redacted]. Głównym księgowym (dalej: Gł. księgowy) od 1.04.1997 r. jest [redacted].

W Sądzie nie były przeprowadzane kontrole zbieżne tematycznie z zakresem niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 46-59]

¹ Od 15.04.2013 r.

III. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Windykacja należności sądowych

Działalność Sądu w obszarze windykacji należności sądowych została oceniona pozytywnie z zastrzeżeniami. We wszystkich objętych kontrolą sprawach Sąd podjął działania zmierzające do wyegzekwowania należności sądowych. Jednakże część działań podejmowanych było nieterminowo. Ponadto, Karty Dłużnika (dalej: KD) nie były w całości wypełniane i nie odnotowywano na nich wszystkich informacji, które były wymagane. Dodatkowo stwierdzono, że nie zmieniano statusu KD po dokonaniu istotnych czynności w sprawie.

1.1. Analiza wewnętrznych uregulowań dotyczących należności sądowych

Dyrektor Zarządzeniem z dnia 26 października 2020 r.² wprowadził *Instrukcję ewidencji należności sądowych w Sądzie Rejonowym w Goleniowie*. Instrukcja określa, że ewidencję prowadzi się przy użyciu programu komputerowego firmy OrCom+ „Należności sądowe OrCom. Web” oraz, że ewidencjonowanie należności sądowych prowadzi się w odrębnych zbiorach dla należności karnych i wykroczeniowych, cywilnych i należności do właściwości wydziału rodzinnego. Wewnętrzne regulacje dotyczące należności sądowych opracowane zostały w sposób szczegółowy.

Jednakże stwierdzono, że regulacje zostały wprowadzone jedynie zarządzeniem Dyrektora, mimo, że ich postanowienia nakładają obowiązki na pracowników zarówno administracyjnych, jak i wydziałów orzecznich. W związku z powyższym zasadnym jest wprowadzenie ich zarządzeniem nie tylko Dyrektora Sądu, lecz również Prezesa Sądu, który jest zwierzchnikiem służbowym pracowników wydziałów orzecznich³.

Innych uchybień w tym zakresie nie stwierdzono.

1.2. Ustalenia w zakresie windykacji należności sądowych

W zakresie należności wymagalnych, których termin płatności dla dłużnika minął, a które nie zostały przedawnione ani umorzone na koniec: 2020 r. i 2024 r., na podstawie skontrolowanych KD⁴ oraz dokumentów z akt spraw ustalono⁵, że we wszystkich sprawach podjęto działania zmierzające do wyegzekwowania należności.

Niemniej jednak, stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia dotyczące:

- niewypełniania na bieżąco KD m. in. w miejscach dotyczących daty: zarządzenia wykonania wyroku (w żadnej z kontrolowanych KD), skierowania akt (97,6%)⁶, wystania

² Zarządzenie nr 1/NS/2020 w sprawie wprowadzenia instrukcji ewidencji należności sądowych.

³ Zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2024 r., poz. 334 ze zm.) (dalej: *usp*) Prezes Sądu m.in. jest zwierzchnikiem służbowym sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, asystentów sędziów danego sądu oraz kierownika i specjalistów opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów.

⁴ Próba losowa 124 spraw wybrana z przedstawionych przez Sąd wykazów KD.

⁵ Sprawdzono w szczególności prawidłowość i terminowość dokonywania przypisów należności oraz terminowość wszczynanych postępowań egzekucyjnych.

⁶ 121 Kart nr: 21/2010/00331, 21/2012/00637, 21/2012/01031, 21/2015/00207, 21/2015/00951, 23/2015/01887, 21/2016/00395, 21/2016/00763, 21/2017/00159, 21/2017/00131, 23/2017/00160, 23/2017/00260, 23/2017/00450, 23/2017/00751, 31/2018/00039, 21/2018/00115, 21/2018/00196, 21/2018/00253, 21/2018/00555, 21/2018/00572, 21/2018/00592, 21/2018/00651, 21/2018/00665, 21/2018/00767, 11/2019/00011, 21/2019/00055, 31/2019/00058, 11/2019/00090, 21/2019/00158, 23/2019/00170, 23/2019/00176, 23/2019/00179, 23/2019/00195, 21/2019/00218, 21/2019/00281, 21/2019/00299, 21/2019/00358, 23/2019/00485, 21/2019/00498, 21/2019/00500, 23/2019/00552, 21/2019/00572, 21/2019/00573, 21/2019/00574, 21/2019/00579, 23/2019/00580, 21/2019/00583,

- do zapłaty (15,3%)⁷, doręczenia wezwania do zapłaty przez sekcje wykonawczą (13,7%)⁸;
- dokonania przypisu należności po upływie terminu 14 dni od daty uprawomocnienia się orzeczenia bądź od daty zwrotu akt sądowi I instancji, co było niezgodne z postanowieniami *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* wprowadzonego rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości⁹ obowiązującym w danym okresie¹⁰ – dotyczy 64 ze 124 spraw (51,6% populacji);
 - niemożności ustalenia czy przypis nastąpił w terminie wynikającym z obowiązujących postanowień *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* w związku z nieodnotowaniem daty uprawomocnienia orzeczenia w KD;
 - braku możliwości ustalenia w 35 sprawach (29,8%) czy przypis nastąpił niezwłocznie po otrzymaniu orzeczenia z uwagi na brak daty otrzymania akt do Wydziałów w przedłożonych KD i dokumentach;
 - faktu, że w 43 sprawach (34,7%) przypis należności sądowych, a tym samym i wysłanie wezwania do zapłaty nastąpiło po ponad 7 dniach od otrzymania akt (nie były to czynności wykonane niezwłocznie po ich otrzymaniu);
 - niezmienniania statusu KD po dokonaniu istotnych czynności w sprawie.

Z KD wynika, że w 37 na 124 skontrolowanych spraw (21,8%) należność została uiszczona (na wezwanie, poprzez rozłożenie na raty lub egzekucje komorniczą). W przypadku 31 spraw (25%) doszło do dokonania odpisu z uwagi na umorzenie postępowania lub zamianę kary grzywny na zastępczą karę: prac społecznie użytecznych lub pozbawienia wolności. Na dzień rozpoczęcia kontroli 91 z 124 spraw pozostawało „czynne” – wezwano do uiszczenia należności, rozłożono na raty, przekazano do egzekucji komorniczej lub też zamieniono karę grzywny na zastępczą karę: prac społecznych lub pozbawienia wolności.

[akta kontroli str. 60-557]

21/2019/00577, 21/2019/00619, 21/2019/00635, 23/2019/00719, 21/2019/00734, 21/2019/00804,
21/2019/00884, 41/2020/00011, 31/2020/00019, 11/2020/00035, 23/2020/00052, 21/2020/00067,
11/2020/00068, 11/2020/00091, 21/2020/00092, 11/2020/00122, 21/2020/00134, 21/2020/00144,
11/2020/00151, 23/2020/00153, 11/2020/00166, 21/2020/00211, 23/2020/00211, 23/2020/00214,
21/2020/00283, 21/2020/00307, 21/2020/00310, 21/2020/00313, 21/2020/00325, 21/2020/00344,
23/2020/00371, 23/2020/00373, 21/2020/00374, 21/2020/00509, 21/2020/00512, 21/2020/00523,
21/2020/00562, 21/2020/00584, 21/2020/00596, 23/2020/00680, 23/2020/00698, 23/2020/00745,
23/2020/00830, 23/2020/00885, 23/2021/00116, 23/2021/00260, 23/2021/00299, 23/2021/00368,
23/2021/00397, 23/2021/00473, 23/2021/00474, 23/2021/00615, 23/2021/00626, 23/2021/00640,
23/2021/00660, 23/2021/00695, 23/2021/00721, 23/2021/00757, 23/2021/00762, 23/2021/00878,
23/2021/00894, 23/2021/00921, 23/2022/00126, 23/2022/00127, 23/2022/00130, 23/2022/00134,
23/2022/00135, 23/2022/00155, 23/2022/00158, 23/2022/00161, 23/2022/00175, 23/2022/00180,
23/2022/00185, 32/2024/00002.

⁷19 Kart nr: 21/2010/00331, 21/2012/00637, 21/2012/01031, 21/2015/00207, 21/2015/00951,
21/2016/00763, 23/2019/00170, 21/2019/00299, 23/2019/00552, 41/2020/00011, 31/2020/00019,
11/2020/00035, 31/2020/00052, 11/2020/00068, 11/2020/00091, 11/2020/00122, 11/2020/00151,
11/2020/00166, 32/2024/00002.

⁸17 Kart nr: 21/2010/00331, 21/2012/00637, 21/2016/00395, 21/2016/00763, 21/2017/00131,
11/2019/00090, 11/2019/00146, 23/2019/00170, 21/2019/00299, 23/2019/00552, 31/2019/00058,
11/2020/00035, 11/2020/00151, 31/2020/00019, 31/2020/00052, 23/2022/0016, 32/2024/00002.

⁹ Kolejno z dnia: 23 lutego 2007 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 259), 25 czerwca 2015 r. (Dz. U. z 2015., poz. 925), 23 grudnia 2015 r. (Dz. U. z 2025 r., poz. 2316) i 18 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1141, Dz. U. z 2021 r., poz. 2046, Dz. U. z 2022 r., poz. 2514 ze zm.).

¹⁰ Odpowiednio § 357, § 346, § 369, a następnie § 391.

2. Wydatki związane z postępowaniem sądowym

W Sądzie nie funkcjonowała w pełni kontrola merytoryczna dowodów księgowych; zarządzenia/polecenia wypłaty na etapie sporządzania przez Wydziały nie podlegały weryfikacji pod kątem poprawności zawartych w nich danych, tzw. kontroli „drugiej pary oczu”. Ponadto, fakt przyjęcia części dokumentów do realizacji nie był potwierdzany przez komórkę finansową. W SR dokonywano także wypłat należności dla pełnomocników po terminach wynikających z wystawionych przez nich faktur. Obowiązujące w Sądzie procedury dotyczące obiegu i kontroli dokumentów nie precyzowały jakie dokumenty powinny być przekazane do Oddziału Finansowego (dalej: OF) wraz z zarządzeniem/poleceniem wypłaty w celu realizacji zawartej w nim dyspozycji. Mylnie określono w nich także stanowisko odpowiedzialne za wystawienie przedmiotowych poleceń przypisując uprawnienia do tej czynności OF, zamiast wydziałowi merytorycznemu.

Mając powyższe na uwadze, a także szczegółowe ustalenia opisane w dalszej części niniejszego dokumentu, przedmiotowy obszar działalności Sądu oceniono **pozytywnie z zastrzeżeniami**.

2.1. Regulacje wewnętrzne dotyczące obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w SR

W okresie objętym kontrolą w Sądzie obowiązywała *Instrukcja sporządzania, obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Sądzie Rejonowym w Goleniowie*¹¹ (dalej: *Instrukcja obiegu dokumentów finansowo-księgowych*). Regulacja określa szczegółowe rozwiązania dotyczące zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych. Wskazano w nich m.in. zasady przeprowadzania kontroli dowodów księgowych oraz obiegu dokumentów z zakresu postępowania sądowego.

Stwierdzono, że regulacje, podobnie jak *Instrukcja ewidencji należności sądowych*, zostały wprowadzone jedynie zarządzeniem Dyrektora, mimo, że ich postanowienia nakładają obowiązki na pracowników zarówno administracyjnych, jak i wydziałów orzecznich. W związku z powyższym zasadnym jest dokonanie ich aktualizacji, z uwzględnieniem nw. ustaleń, oraz wprowadzenie wspólnym zarządzeniem nie tylko Dyrektora Sądu, lecz również Prezesa Sądu, który jest zwierzchnikiem służbowym pracowników wydziałów orzecznich.

Zapisy *Instrukcji obiegu dokumentów finansowo-księgowych* nakładały obowiązek dokonywania kontroli merytorycznej zewnętrznych dowodów księgowych przez pracowników odpowiedzialnych rzeczowo za dany wydatek. W przypadku wypłat związanych z postępowaniem sądowym powyższa czynność nie była wymagana na dowodach wewnętrznych, w przypadkach gdy sprawdzenie należy do tej samej osoby lub komórki merytorycznej lub na zarządzeniach/postanowieniach, albowiem fakt merytorycznej zasadności wypłaty wynika z biegu sprawy sądowej i oceny sądu zarządzającego wypłatę. W dalszej kolejności, stosownie do zapisów obowiązującej regulacji ww. dokumenty podlegały kontroli formalno-rachunkowej oraz wstępnej dokonywanej przez głównego księgowego lub osobę upoważnioną.

W przedmiotowej instrukcji zabrakło natomiast zapisów dotyczących weryfikacji danych zawartych w dokumentach będących podstawą wypłaty, tj. zarządzeń, na etapie ich sporządzania przez Wydział, tzw. kontroli „drugiej pary oczu”. Powyższe powoduje ryzyko zarówno pomyłki, jak również może być polem do nadużyć.

¹¹ Stanowiąca Załącznik nr 2 do Zarządzenia Dyrektora Sądu Rejonowego w Goleniowie nr 1/PR/2016 z dnia 12 lipca 2016 r. w sprawie gospodarki finansowej Sądu Rejonowego w Goleniowie.

Dodatkowo szczegółowe procedury sformułowano na 48 kartach dotyczących obiegu i kontroli dokumentów¹².

Karty określały czynności jakie powinni wykonywać pracownicy sporządzający poszczególne dokumenty i na jakiej podstawie je opracować, przy czym brak jest w nich zapisów mówiących jakie załączniki powinny być dołączone do sporządzonego dokumentu, który następnie przekazywany jest do innej komórki sądu np. OF. Poza tym procedura obiegu dokumentów opisana w kartach (np. nr 46 dotyczącej sum depozytowych) w pkt 5 - stanowisko pracy odpowiedzialne za wystawienie dokumentu wskazuje OF, natomiast to wydział merytoryczny sporządza dokument tj. zarządzenie/polecenie wypłaty, na podstawie którego pracownik komórki finansowej dokonuje wypłaty/przelewu. Zatem stanowiskiem pracy odpowiedzialnym za wystawienie dokumentu jest wydział merytoryczny, a nie jak wskazano w ww. pkt 5 - OF.

Innych niż powyżej opisanych uchybień nie stwierdzono.

[akta kontroli str. 558-624]

2.2. Wynagrodzenia ponoszone na pełnomocników z urzędu (§ 4610 poz. 3 i 19)

Pełnomocnikom w kontrolowanym okresie¹³ w 41 sprawach¹⁴ wypłacono łączną kwotę 36 912,13 zł.

Dokumentami wszczynającymi proces wypłaty należności dla obrońców z urzędu były postanowienia lub wyroki oraz wystawione na ich podstawie przez pełnomocników z urzędu faktury. Kwoty faktur były zgodne z kwotami zasądzonymi w postępowaniach jako zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Przedmiotowe dokumenty służyły poszczególnym wydziałom SR do sporządzenia zarządzenia wypłaty, zgodnie z kartą nr 32/33 do *Instrukcji obiegu dokumentów finansowo-księgowych*, które następnie było przekazywane do OF w celu realizacji zawartej w nim dyspozycji.

Przekazane przez wydziały SR dokumenty zostały opatrzone adnotacją o przeprowadzeniu kontroli pod względem formalno-rachunkowym i zatwierdzone do wypłaty przez Dyrektora. Dokumenty podlegały także kontroli wstępnej dokonywanej przez Gł. księgowego lub osobę zastępującą. Dokonane wydatki zostały prawidłowo zakwalifikowane i ujęte w ewidencji księgowej Sądu.

Przekazane przez wydziały SR zarządzenia zostały podpisane przez sędziego lub asystenta sędziego. Nie zawierały natomiast żadnej parafy świadczącej o weryfikacji zawartych w nich danych na etapie ich sporządzania przez Wydział tzw. kontroli „dwóch par oczu”. Stwierdzono także, że na wszystkich zarządzeniach wypłaty brak było numerów kont, jednakże przelewów dokonano na konta bankowe wskazane przez pełnomocników w fakturach lub rachunkach. Ponadto, nie wszystkie wypłaty dokonane zostały

¹² m. in.: dowodów wpłat i wypłat, wniosków o zaliczkę, faktur VAT, raportów magazynowych, list płac, polecenia wyjazdu służbowego, zlecenia wypłaty odszkodowania i zadośćuczynienia, zlecenia wypłaty świadkom, zlecenia wynagrodzenia biegłym, tłumaczom, rozliczenia zaliczek komorniczych, polecenia wypłaty sum depozytowych.

¹³ Luty 2024 r.

¹⁴ Sygn akt: II K 141/21, II K 288/23, II K 510/23, II K 678/22, II K 703/20, II K 730/23, II K 734/23, II K 788/23, II K 879/23 – trzy faktury, II K 881/23, II K 893/23, II K 908/23, II K 980/23, II K 1000/23, II K 1038/23, II K 1116/23 – dwie faktury, II K 1019/23, II K 1143/23, II W 7/23, II W 526/23, III RC 55/23 – dwie faktury, III RC 85/23, III RC 214/21, II Ko 758/23, II Ko 1849/23, II Ko 2906/23, I NS 356/22, I NS 373/23, IV P 86/21, IV P 150/22, III Nkd 38/23, III Nkd 172/22, III Nkd 187/23, III RC 301/22, III RNs 313/23, III Nsm 493/23, II Kp 554/23.

w terminach wynikających z wystawionych przez pełnomocników faktur; opóźnienia wynosiły od 1 do 64 dni¹⁵, co mogło doprowadzić do naliczenia karnych odsetek.

Innych nieprawidłowości i uchybień nie stwierdzono.

[akta kontroli str. 625-902]

2.3. Wynagrodzenia wypłacane na podstawie odrębnych przepisów osobom, które wykonują określone czynności na polecenie właściwych organów, w szczególności biegłym w postępowaniu przygotowawczym, sądowym i administracyjnym (§ 4170 poz. 1)

Biegłym w postępowaniu przygotowawczym, sądowym w kontrolowanym okresie¹⁶ w 24 sprawach¹⁷, na podstawie 38 rachunków/faktur, wypłacono łącznie 16 614,19 zł.

Dokumentami wszczynającymi proces wypłaty należności dla biegłych były wydane w sprawach postanowienia/wyroki. Następnie przewodniczący poszczególnych wydziałów, zgodnie z kartą nr 41 do *Instrukcji obiegu dokumentów finansowo-księgowych* wydawali zarządzenia, które stanowiły podstawę do wypłacenia środków finansowych. Dokument ten wraz z załącznikami - odpisem postanowienia lub wyroku oraz otrzymaną fakturą lub rachunkiem był przekazywany do OF. Kwoty faktur lub rachunków były zgodne z kwotami zasądzonymi w postępowaniach jako zwrot kosztów dla biegłych.

Przekazane przez wydziały SR zarządzenia zostały podpisane przez sędziego lub asystenta sędziego. Nie zawierały jednak żadnej parafy świadczącej o weryfikacji zawartych w nich danych tzw. kontroli „dwóch par oczu”. Stwierdzono także, że na wszystkich zarządzeniach wypłaty brak było numerów kont, jednakże przelewów dokonano na konta bankowe wskazane przez biegłych. Zarządzenia zostały opatrzone adnotacją o przeprowadzeniu kontroli pod względem formalno-rachunkowym i zatwierdzone do wypłaty przez Dyrektora. Gł. Księgowy lub osoba zastępująca potwierdzały dostępność środków finansowych. Dokonane wydatki zostały prawidłowo zakwalifikowane i ujęte w ewidencji księgowej Sądu.

Innych niż powyżej opisane uchybień nie stwierdzono.

[akta kontroli str. 903-1143]

2.4. Zwroty z konta dochodów związane z postępowaniem sądowym

Kontrolą objęto 57 losowo wybranych spraw¹⁸ (związanych z dochodami budżetowymi). Stwierdzono, że:

¹⁵ II K 288/23, II K 510/23, II K 730/23, II K 788/23, II K 879/23, II K 881/23, II K 893/23, II K 1116/23 – dwie faktury, II K 1019/23, II K 1038/23, II K 1143/23, IV P 150/22, IV P 86/21, III RC 55/23 - dwie faktury, III RC 85/23, III RC 301/22, I NS 373/23, I NS 356/22, III RNS 313/23, II Ko 1849/23, II W 526/23, III Nsm 493/23.

¹⁶ Sierpień 2023 r.

¹⁷ Sygn. akt: II Ko 1891/23 - sześć rachunków, II Ko 1781/23, III Rns 96/23, III Rns 133/23, III Rns 162/23, III Rns 288/22, I NS 5/21, I NS 82/20, I NS 251/21, I NS 495/20, I NS 616/22, I NS 691/21, II K 246/23 – siedem rachunków, I NS 380/22, II K 381/23 – sześć rachunków, I C 4/22, I C 117/23, I C 316/21, I C 367/22, I C 436/22, I C 438/21, I C 565/22.

¹⁸ Sygn. akt: I Nc 80/24, Nc 81/24, I Nc 122/23, I Nc 124/23, I Nc 153/23, I Nc 198/24, I Nc 283/23, I Nc 344/24, I Nc 468/24, I Nc 587/24, I Nc 784/24, I Nc 813/23, I Nc 910/23, I Nc 930/24, I Nc 966/23, I Nc 1048/22, I Nc 1168/22, I Nc 1217/23, I Nc 1121/23, I Nc 1224/22, I Nc 1342/22, I Nc 1360/22, I Nc 1384/22, I C 207/24, I C 253/24 – dwa zwroty, I C 385/23, I C 404/24, I C 579/24, I C 718/23, I C 745/23, I C 746/23 – dwa zwroty, II K 46/23, II K 295/23, II K 758/20, II K 766/22, II K 815/23, II K 1008/22, I Co 631/24, I Co 623/24 – dwie wypłaty, I NS 164/24, I NS 463/22, I NS 495/20, I NS 567/23, I NS 582/23, II RC 373/23 – dwie wypłaty, IV P 39/23, I-L.Dz.-111/24, Dz. Kw 2436/24, Dz Kw 95006/23, Dz Kw 1116/24, 4229 IC 9999/23, 4229 IC 9999/24.

- 48 spraw dotyczyło zwrotu opłaty sądowej; zwroty dokonywane były w oparciu o sporządzone przez poszczególne wydziały SR polecenia wypłaty,
- 4¹⁹ sprawy dotyczyły zwrotu mylnie dokonanej wpłaty; zwroty dokonywane były na podstawie pisma strony zainteresowanej lub polecenia przeksięgowania mylnej wpłaty,
- 2 sprawy dotyczyły zwrotu środków finansowych komornikowi z tytułu opłat i kosztów cywilnych,
- pozostałe 3 sprawy²⁰ dotyczyły przeksięgowania kwoty wpłaconej przez stronę na dochody budżetowe zamiast na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

W powyższych sprawach polecenia zawierały sygnaturę akt sprawy, dane osoby uprawnionej do otrzymania środków oraz numer pod jakim wpłata została zaksięgowana w rejestrze dochodów budżetowych. W większości przypadków w dokumentach został także wskazany numer rachunku bankowego odbiorcy; w 5²¹ sprawach nie wskazano rachunku bankowego.

Ponadto, analizowane dokumenty nie zawierały żadnej adnotacji świadczącej o weryfikacji zawartych w nich danych tzw. kontroli „dwóch par oczu”. Wytworzone dokumenty adresowane były na prezesa sądu i podpisywane przez sędziów lub przewodniczących wydziałów, a następnie przekazywane do komórki finansowej.

Na poleceniach przekazanych do OF nie było informacji o dacie ich wpływu. Na ich podstawie OF generował z systemu „Informację o dokumencie księgowym”, która zawierała informacje o ujęciu w księgach rachunkowych, kwotę jaka podlega zwrotowi oraz termin płatności. „Informacja o dokumencie księgowym” podlegała kontroli pod względem formalnym i rachunkowym i była zatwierdzana do wypłaty przez Dyrektora. Dokument ten był także sygnowany przez Gł. księgowego lub osobę go zastępującą na okoliczność przeprowadzenia kontroli wstępnej. Wpłaty zostały dokonane w wysokości należnej do zwrotu.

Innych uchybień nie stwierdzono.

[akta kontroli str. 1144-1390]

Kontrola dowodów księgowych wykazała, że wszystkie dokumenty spełniały wymogi w zakresie dowodu księgowego określone w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowość²². Dokumenty dotyczące wydatków związanych z postępowaniem sądowym zawierały adnotacje dokonane przez osoby upoważnione o przeprowadzeniu kontroli formalno-rachunkowej oraz wstępnej.

Wysokość poniesionych wydatków odpowiadała kwotom wynikającym z dowodów księgowych. Wydatki zostały prawidłowo zakwalifikowane i ujęte w ewidencji księgowej Sądu. Jednocześnie, w Sądzie przestrzegano zasad klasyfikowania wydatków publicznych według działów, rozdziałów i paragrafów określonych w załącznikach do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²³.

¹⁹ IV K 10/12, A 481/2024, I NS 331/23, I NS 263/24/JS przeksięgowanie dotyczyło mylnej wpłaty strony na rachunek dochodów i zostało przeksięgowane na rachunek sum na zlecenie.

²⁰ II K 758/20, II K 766/22, II K 746/23.

²¹ Sygn. akt: II K 1008/22, II K 815/23, II K 758/20, II K 766/22, II K 746/23.

²² Dz. U. z 2023 r., poz. 120 ze zm.

²³ Dz. U. z 2022 poz. 513 ze zm.

3. Postępowanie z depozytami sądowymi

Przedmiotowy obszar działalności Sądu oceniono **negatywnie**, w szczególności z uwagi na nieprzewodzenie bieżącej weryfikacji zaewidencjonowanych kwot na koncie sum depozytowych, a tym samym niepodjęcie żadnych czynności zmierzających do ich rozdysponowania czy też likwidacji. Na koncie sum depozytowych znajdowały się m.in. kwoty niebędące depozytami, np. opłaty wniesione w postępowaniu sądowym, wpłaty z tytułu mandatu czy też kolegium, nierozdysponowane kwoty uzyskane z egzekucji komorniczych, wobec których nie podejmowano żadnych czynności. Stwierdzono także przypadki wypłacania depozytu lub zwrotu zabezpieczenia/poręczenia majątkowego bez należnych odsetek.

3.1. Wewnętrzne regulacje

W Sądzie obowiązuje *Instrukcja w sprawie depozytów sądowych i depozytowych sum na zlecenie*²⁴ (dalej: *Instrukcja ws. depozytów*). Regulacja dotyczy depozytów sądowych złożonych lub zatrzymanych we wszystkich rodzajach postępowań sądowych, a także złożonych w związku z funkcjonowaniem sądu jako jednostki organizacyjnej. W *Instrukcji ws. depozytów* określono m.in. sposób ewidencjonowania depozytów/sum depozytowych oraz ich zwrotu/wypłaty. Zapisy przedmiotowej regulacji (§2 pkt 7 lit. a) zobowiązywały wydziały merytoryczne do weryfikacji poprawności wpłat uiszczonych na konto sum depozytowych, w tym wysokości wpłaty, numeru sprawy czy numeru rachunku bankowego. W przypadku stwierdzenia błędnego numeru rachunku bankowego, na który została uiszczona wpłata wydział merytoryczny powinien sporządzić polecenie przeksięgowania (załącznik nr 1).

W przedmiotowej regulacji zabrakło natomiast zapisów dotyczących przekazywania do wydziałów merytorycznych zwrotnej informacji o zrealizowanej wypłacie, w tym danych dotyczących ewentualnej nierozliczonej kwoty pozostającej w sprawie, np. odsetek. Powyższe, w ocenie kontroli, umożliwiłoby systematyczne podejmowanie czynności zmierzających do ich całkowitego rozliczenia.

W odniesieniu do depozytów rzeczowych²⁵, przedmiotowa regulacja obowiązała pracownika odpowiedzialnego za ich ewidencjonowanie, do przedstawiania kierownikom poszczególnych sekretariatów Sądu zestawienia niezlikwidowanych depozytów. Nie doprecyzowano natomiast, kto odpowiada za dokonywanie uzgodnień, co do ilości depozytów pozostających do dyspozycji Sądu przechowywanych w NBP.

Na podstawie wyjaśnień ustalono²⁶, że weryfikacja stanu depozytów wartościowych dokonywana jest przynajmniej raz w roku – na ostatni dzień roku kalendarzowego.

W przypadku konta sum depozytowych zapisy *Instrukcji ws. depozytów* obowiązały do sporządzania na koniec roku wykazu nierozchodowanych sum depozytowych, lecz nie wymagały przekazywania go właściwym wydziałom celem weryfikacji i rozdysponowania lub likwidacji.

Stwierdzono także, że *Instrukcja ws. depozytów* została wprowadzona jedynie zarządzeniem Dyrektora, mimo, że jej postanowienia nakładają obowiązki na pracowników zarówno administracyjnych, jak i wydziałów orzecznich. W związku z powyższym zasadnym jest dokonanie jej aktualizacji, z uwzględnieniem ww. ustaleń, oraz wprowadzenie wspólnym zarządzeniem nie tylko Dyrektora Sądu, lecz również Prezesa Sądu, który jest zwierzchnikiem służbowym pracowników wydziałów orzecznich²⁷.

Innych niż opisane powyżej uchybień nie stwierdzono.

²⁴ Wprowadzona Zarządzeniem nr 2/2015 Dyrektora Sądu z 29.12.2015 r.

²⁵ Rzeczowych, dokumentarnych, wartościowych.

²⁶ Pismo Dyrektora z 10.06.2025 r.

²⁷ Zgodnie z art. 22 *usp*.

3.2. Ewidencjonowanie depozytów sądowych i kontrola terminowości postępowań w sprawie likwidacji depozytów

Za ewidencję dowodów i depozytów rzeczowych, w tym dokumentarnych i wartościowych, oraz monitorowanie terminów związanych z ich przechowywaniem odpowiedzialny był pracownik II Wydziału Karnego (dalej: WK).

Na podstawie prowadzonej ewidencji oraz złożonych wyjaśnień²⁸ ustalono, że na koniec 2024 r. w Sądzie przechowywane były 153 dowody/depozyty rzeczowe, z czego 8 stanowiły dowody z ostatniej dekady ubiegłego wieku. Kolejne stanowiły dowody zaewidencjonowanych w latach 2002-2010 (16 pozycji), 2011-2020 (47 pozycji) oraz 2021-2024 (82 pozycje). Z analizy zapisów dokonanych w ewidencji wynika, że Sąd podejmował działania zmierzające do zwrotu dowodów/depozytów osobom uprawnionym poprzez wysłanie wezwania lub zamieszczenie jego treści na tablicy informacyjnej Sądu. Mimo upływu terminu wyznaczonego do ich odbioru nie podejmowano dalszych czynności w celu stwierdzenia ich likwidacji, co świadczy o niewłaściwym monitorowaniu przedmiotowych terminów.

W odniesieniu do depozytów wartościowych stwierdzono, że na koniec roku 2024 w dyspozycji Sądu pozostawało łącznie 5 depozytów, z czego 3 przyjęte w 2009 r., a pozostałe w 2013 r. i 2023 r. Z prowadzonej ewidencji nie wynika, aby wobec ww. spraw podejmowane były jakiegokolwiek czynności. Jednocześnie ustalono, że ostatniej weryfikacji depozytów wartościowych w NBP dokonano w maju 2025 r. Z przedstawionego na tę okoliczność pisma²⁹ wynika, że ilość przechowywanych w NBP depozytów wartościowych pozostających w dyspozycji Sądu była zgodna z ewidencją prowadzoną przez Sąd. Ponadto, na podstawie przywołanych powyżej wyjaśnień ustalono, że oryginały deklaracji depozytowych tzw. „R” nie były przechowywane w sposób jednolity. Dokumenty dotyczące 3 depozytów były w dyspozycji osoby odpowiedzialnej za ich ewidencję, natomiast pozostałe 2 znajdowały się w aktach sprawy.

Z następnej prowadzonej przez Sąd ewidencji wynika z kolei, że na koniec 2024 r. nie występowały czynne sprawy, w których przechowywane byłyby depozyty dokumentarne. Stwierdzono, że czynności w sprawach były podejmowane na bieżąco i z reguły kończyły się wydaniem orzeczenia o przepadku na rzecz Skarbu Państwa, które podległo niezwłocznemu wykonaniu.

Jednocześnie w odniesieniu do wszystkich ww. ewidencji stwierdzono, że po likwidacji lub wydaniu depozytu, stosownie do postanowień § 89 pkt 3 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (dalej: zarządzenie ws organizacji sekretariatów), pozycje zostały zakreślone.

Za prowadzenie ewidencji analitycznej konta sum depozytowych odpowiadał OF. Jak już wspomniano zapisy wewnętrznej regulacji nie wymagały aby sporządzany wykaz nierozchodowanych sum depozytowych przekazywany był właściwym wydziałom w celu weryfikacji zarówno pod kątem przypisania wpłat do właściwej sprawy, jak i podjęcia działań w przedmiocie ich likwidacji. W toku kontroli Dyrektor wyjaśnił³⁰, że w Sądzie dokonuje się weryfikacji zapisów w księdze sum depozytowych poprzez przekazanie przygotowanych przez OF wydruków nierozliczonych kwot zalegających na koncie sum depozytowych do wydziałów merytorycznych. Wskazał, że w latach wcześniejszych wykaz przesyłany był dwa razy w roku, a obecnie częstotliwość ograniczono do jednego razu w roku, przy czym ostatni wykaz przesłano do Wydziału I Cywilnego (dalej: Wydz. Cyw.) 13.08.2024 r. Z wyjaśnień wynika, że „Kierownik sekretariatu otrzymany wykaz przekazał

²⁸ Ibidem przypis 26.

²⁹ Pismo NBP z 16.05.2025 r., znak: SZC.WKS.6441.72.2025.BF.

³⁰ Pismo z 18.06.2025 r.

przewodniczącemu wydziału, który w miarę możliwości podejmuje działania w przedmiocie wyjaśnienia zalegających kwot”.

Kontrolujący przyjmują złożone wyjaśnienia, jednakże zwracają uwagę, że na koncie sum depozytowych znajdują się również wpłaty dotyczące spraw prowadzonych zarówno przez WK, jak i Wydział Rodzinny i Nieletnich. W związku z powyższym przedmiotowy wykaz powinien być także przekazywany do tych komórek.

Ponadto, na podstawie przekazanego przez Sąd wykazu nierozchodowanych sum depozytowych sporządzonego na dzień 31.12.2024 r. ustalono, że nie wszystkie wpłaty zostały przypisane do właściwej sygnatury sprawy bądź, jak w przypadku mylnie uiszczonych opłat sądowych, przeksięgowane na właściwy rachunek. W powyższym zakresie Dyrektor wyjaśnił³¹, że wtórnik każdej wpłaty uiszczonej na rachunek sum depozytowych jest przekazywany przez OF do właściwego wydziału merytorycznego, jednakże fakt otrzymania dowodu wpłaty nie jest potwierdzany. Podkreślił także, że „od dnia 09.12.2022 r. na systemie SAP Fiori uruchomiony został Portal Wyjaśnień Wpłat, w którym widoczne są wszystkie wpłaty, a dostęp do Portalu posiada każdy pracownik wydziału merytorycznego”.

Uwzględniając powyższe stwierdzić należy, że wydziały merytoryczne w niewystarczającym stopniu dokonują sprawdzenia poprawności dokonanych wpłat, a w przypadku stwierdzenia błędów nie przekazują stosownych informacji do OF. Powyższe świadczy także o niewłaściwej wymianie informacji pomiędzy komórkami Sądu.

Jednocześnie ustalono, że sporządzony na koniec 2024 r. wykaz nierozchodowanych sum depozytowych był zgodny z saldem rachunków depozytowych MF. Salda sum depozytowych na koniec roku 2024 wynosiły: 9 038 017,01 zł, 3 495,00 USD oraz 5,00 GBP.

W odniesieniu do depozytów rzeczowych czynności związane z monitorowaniem terminów postępowań w sprawie ich likwidacji nie były podejmowane systematycznie. W zakresie depozytów wartościowych oraz sum na zlecenie przedmiotowych czynności nie podejmowano, natomiast w kwestii depozytów dokumentarnych rzeczona konieczność nie zachodziła, gdyż podlegały one bieżącej likwidacji.

Innych niż opisane powyżej nieprawidłowości nie stwierdzono.

3.3. Postępowanie z depozytami

Kontrolą objęto postępowania z depozytami: rzeczowymi, wartościowymi i dokumentarnymi, spośród których losowo zweryfikowano odpowiednio 25, 5 oraz 10 spraw. Kontrolą objęto także 60 losowo wybranych pozycji dotyczących nierozliczonych kwot sum depozytowych³².

Ustalono, że objęte kontrolą:

a) depozyty rzeczowe to dowody rzeczowe w sprawach karnych lub o wykroczenia, przekazane do depozytu w toku prowadzonych postępowań sądowych.

W 3³³ (na 25) przypadkach mimo wydania w sprawach na przestrzeni lata 2017-2020 wyroków nie zawarto w nich orzeczenia w przedmiocie dowodów rzeczowych, jak również nie wydano wobec nich stosownych zarządzeń. Dopiero w toku niniejszej kontroli w jednej ze spraw orzeczono przepadek dowodów rzeczowych³⁴, a w kolejnej zarządzono pozostawić dowody jako załącznik do akt sprawy³⁵. W ostatnim przypadku – II K 422/17,

³¹ *Ibidem* przypis 30.

³² Wykaz nierozliczonych sum depozytowych – stan na 31.12.2024 r.

³³ Poz. 23/17 - II K 422/17; poz. 47/18 - II K 956/18; poz. 48/19 - II K 974/19.

³⁴ II K 956/18 - Postanowienie z 4.07.2025 r.

³⁵ II K 974/19 - Zarządzenie z 3.07.2025 r.

w sprawie pod nową sygnaturą II K 939/17 wydano wyrok, którym orzeczono przepadek dowodów rzeczowych³⁶, jednakże nie dokonano zakreslenia pozycji w prowadzonej przez Sąd ewidencji.

W kolejnych 2 przypadkach³⁷, mimo wydania w lutym 2021 r. postanowień w przedmiocie likwidacji niepodjętych depozytów do ich wykonania doszło dopiero w czerwcu 2025 r.³⁸, tj. toku niniejszej kontroli. W złożonych na powyższą okoliczność wyjaśnieniach³⁹ wskazano, że okres po wydaniu przedmiotowych orzeczeń przypadał na czas stanu epidemii i wydanych w jej wyniku ograniczeń w kontaktach bezpośrednich, co znacznie utrudniło przekazanie depozytów do likwidacji. Kontrolujący przyjmują złożone wyjaśnienia, jednakże zwracają uwagę, że czynności w sprawach zostały podjęte po upływie prawie 2 lat od zniesienia z dniem 1.07.2023 r.⁴⁰ wspomnianego stanu zagrożenia epidemicznego.

Wobec 4 dowodów rzeczowych⁴¹ orzeczono zwrot ich osobom uprawnionym. Na przestrzeni lat 1995-2014 Sąd podejmował wielokrotne próby doręczenia wezwania do ich odbioru, jednakże nie podejmował czynności zmierzających do stwierdzenia ich likwidacji. W *odpowiedzi na Wniosek nr 5* wyjaśniono, że wobec 1 z dowodów rzeczowych wydano postanowienie o likwidacji niepodjętego depozytu⁴², natomiast w odniesieniu do pozostałych 3 planowane jest zbadanie przesłanek do stwierdzenia ich likwidacji i wydanie odpowiednich orzeczeń.

Jednocześnie nadmienić należy, że w kontrolowanych przypadkach stosownie do art. 6 ust. 2⁴³ ustawy z dnia 18 października 2006 r. o *likwidacji niepodjętych depozytów*⁴⁴ (dalej: *ulnd*), czynności związane z wezwaniem do odbioru depozytu podejmowane były co do zasady na bieżąco.

W 6 przypadkach⁴⁵, z uwagi na niemożność ustalenia osób uprawnionych do odbioru dowodów rzeczowych, Sąd w latach 1999-2016 wydał postanowienia o ich złożeniu do depozytu. Od tego czasu nie podejmowano żadnych czynności zmierzających do ustalenia osób uprawnionych do ich odbioru, w szczególności wynikających z art. 6 ust. 4 i 5 *ulnd*. Jak wyjaśniono⁴⁶, w 1 przypadku⁴⁷ przedmiot złożony do depozytu⁴⁸ okazał się być substancją narkotyczną, wobec którego postanowieniem z 9.07.2025 r. orzeczono przepadek w trybie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W stosunku do kolejnych 5 spraw wskazano, że planowane jest zbadanie przesłanek do stwierdzenia ich likwidacji i wydanie odpowiednich orzeczeń.

³⁶ Wyjaśnienia Zastępcy Przewodniczącego Wydziału II Karnego z 15.07.2025 r.

³⁷ Poz. 14/09 - II K 405/07; poz. 6/11 - II K 45/11.

³⁸ *Protokół zdawczo-odbiorczy, spisany w gmachu Sądu Rejonowego w Goleniowie dnia 17/06/2025.*

³⁹ Pismo Przewodniczącego Wydziału II Karnego z 11.07.2025 r., stanowiące załącznik do pisma Prezesa i Dyrektora Sądu z 11.07.2025 r., znak: OA.0810.1.2025 – dalej: *odpowiedź na Wniosek nr 5*.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. 2023 poz. 1118).

⁴¹ Poz. 7 (II K 35/92); poz. 31 (II K 83/00); poz. 37 (II K 124/92); poz. 43 (Kws I 75/99).

⁴² Poz. 43 (Kws I 75/99) – postanowienie z 9.07.2025 r.

⁴³ Wezwanie do odbioru depozytu powinno nastąpić niezwłocznie po jego złożeniu lub uzyskaniu wiadomości o wystąpieniu okoliczności, która umożliwia odebranie tego depozytu.

⁴⁴ Dz. U. z 2006 r. nr 208, poz. 1537 ze zm.

⁴⁵ Poz. 14 (II K 269/98), poz. 52 (II K 72/04), poz. 71 (III Npw 118/05), poz. 85 (II K 124/08), poz. 90 (II K 227/98), poz. 14/16 (II K 1027/12).

⁴⁶ Pismo Przewodniczącego Wydziału II Karnego z 11.07.2025 r. oraz pismo Przewodniczącej Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich z 10.07.2025 r.,

⁴⁷ II K 227/98.

⁴⁸ Na mocy postanowienia z 30.03.1999 r. – pozostawić w depozycie do czasu ustalenia osoby uprawnionej do odbioru.

W odniesieniu do pozostałych 10 przypadków⁴⁹, Sąd stosownie do art. 6 ust. 4 i 5 *ulnd*, dokonał wezwania poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy, przy czym w 4 przypadkach⁵⁰ ze znacznym przekroczeniem 3 letniego terminu umożliwiającego podjęcie tych czynności, wynoszącym od 8 m-cy do 3 lat. Ponadto, mimo upływu terminu wyznaczonego na podjęcie ww. depozytów dopiero w wyniku prowadzonych działań kontrolnych podjęto czynności zmierzające do stwierdzenia ich likwidacji, tj. wydano stosowne orzeczenia.

b) depozyty wartościowe to banknoty (łącznie na kwoty: 2 053,26 zł⁵¹, 40 AUD oraz 500 DM⁵²) złożone i przechowywane na mocy wydanych przez SR orzeczeń oraz dowody rzeczowe przekazane do depozytu przez organy ścigania na etapie postępowania przygotowawczego⁵³. Spośród 5 objętych kontrolą depozytów w 1 przypadku nie zapadło jeszcze orzeczenie w sprawie⁵⁴. Wobec pozostałych 4 przechowywanych depozytów Sąd nie podejmował żadnych czynności zmierzających do ich zwrotu, wydania bądź likwidacji, co było niezgodne z postanowieniami *ulnd* zgodnie z którymi, do postępowania w przedmiocie likwidacji niepodjętego depozytu powinno dochodzić się na wniosek lub z urzędu po upływie przewidzianych w niej terminów (art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 4 i 5).

W 1⁵⁵ (z 4) przypadku wyrokiem SR z 19.06.2007 r.⁵⁶ orzeczono zwrot uprawnionemu zabezpieczonych wartości dewizowych, przechowywanych uprzednio w kasie Sądu. Po nieudanej próbie zwrotu⁵⁷, postanowieniem z 18.11.2008 r., dowód rzeczowy 30.01.2009 r. został złożony jako depozyt wartościowy do NBP. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że uprawniony nie wystąpił o zwrot banknotów, opuścił terytorium RP i przebywa we Francji, a jego miejsce pobytu nie jest znane. Od tego czasu, mimo upływu ponad 16 lat, nie podejmowano żadnych czynności, w szczególności wynikających z art. 6 ust. 5 *ulnd*, umożliwiających wystąpienie przesłanki określonej w art. 4 ust. 1 i 2 *ulnd*, tj. likwidacji niepodjętego depozytu z mocy prawa.

W pozostałych 3 (z 4) przypadkach środki finansowe stanowiące zabezpieczenia majątkowe znajdujące się na koncie sum depozytowych, z uwagi na śmierć osób uprawnionych do ich odbioru, na mocy wydanych na podstawie art. 231⁵⁸ ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego*⁵⁹ (dalej: k.p.k.) w zw. z art. 233⁶⁰ k.p.k. przez SR postanowień⁶¹ zostały złożone jako pieniądze do depozytu NBP. Również w tych przypadkach, mimo upływu ponad 15 lat, Sąd nie podejmował żadnych czynności,

⁴⁹ Poz. 23 (II K 650/98), poz. 27 (II K 507/99), poz. 78 (II K 385/07), poz. 27/10 (II K 311/10), poz. 55/11 (II K 1123/11), poz. 1/12 (II K 1308/11), poz. 2/12 (II K 430/11), poz. 1/13 (II K 404/10), poz. 45/14 (II K 391/98), poz. 56/14 (II K 979/14).

⁵⁰ Poz. 27/10 (II K 311/10), poz. 55/11 (II K 1123/11), poz. 1/12 (II K 1308/11), poz. 2/12 (II K 430/11).

⁵¹ Złożone w sprawach: VI K 353/08 (1 000,00 zł + 20,82 zł – odsetki) - 8511/R; VI K 381/09 (500,00 zł + 19,88 zł – odsetki) - 8510/R; II K 605/12 (500,00 zł + 12,56 zł – odsetki) - 8950/R.

⁵² Złożone w sprawie: II K 51/03 - 8395/R.

⁵³ Złożone w sprawie: II K 839/23 - 9448/R.

⁵⁴ II K 839/23.

⁵⁵ II K 51/03.

⁵⁶ Utrzymanym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z 19.02.2008 r.

⁵⁷ Pismo z 23.10.2008 r.

⁵⁸ *Jeżeli powstaje wątpliwość, komu należy wydać zatrzymaną rzecz, sąd, referendarz sądowy lub prokurator składa ją do depozytu sądowego albo oddaje osobie godnej zaufania aż do wyjaśnienia uprawnienia do odbioru. Przepisy o likwidacji depozytów i nieodebranych rzeczy stosuje się odpowiednio.*

⁵⁹ Dz. U. z 2025 r., poz. 46 ze zm.

⁶⁰ *Oddając na przechowanie krajowe środki płatnicze lub wartości dewizowe, organ, przekazując je, określa charakter depozytu i sposób rozporządzenia oddanymi na przechowanie wartościami.*

⁶¹ Z 2.11.2009 r. (VI K 353/08 i VI K 381/09) oraz z 8.10.2013 r. (II K 605/12).

w szczególności wynikających z art. 6 ust. 5 *ulnd*, umożliwiających wystąpienie przesłanki określonej w art. 4 ust. 1 i 2 *ulnd*, tj. likwidacji niepodjętego depozytu z mocy prawa. Jak wyjaśniono⁶² „*brak podejmowanych działań w powyższych sprawach wynikał z braku konkretnych przepisów mających na celu podejmowanie weryfikacji posiadanych depozytów wartościowych, komunikacji pomiędzy jednostkami (...)*”. W toku kontroli, na mocy zarządzeń z 12.06.2025 r.⁶³ oraz 20.06.2025 r.⁶⁴, na tablicy ogłoszeń SR zamieszczono stosowne wezwania.

W odniesieniu do 3 przypadków, w których zabezpieczenia majątkowe uiszczone na konto sum depozytowych zostały złożone, na mocy wydanych przez SR postanowień, jako pieniądze do depozytu NBP wyjaśniono, że w Sądzie „*generalnie nie jest i nie była stosowana praktyka składania środków finansowych wpłaconych tytułem zabezpieczenia majątkowego/tymczasowego zajęcia mienia do depozytu NBP, ww. sprawy są przypadkami jednostkowymi, a pieniądze tytułem zabezpieczenia majątkowego są wpłacane na rachunek depozytowy sądu*”. Kontrolujący przyjmują złożone wyjaśnienia, jednakże zwracają uwagę, że art. 292 § 1 k.p.k. w zakresie sposobu zabezpieczenia odsyła do przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego*⁶⁵ (dalej: k.p.c.) (art. 747–754). W sprawach tych, stosownie do art. 752 § 1 k.p.c., zajęte pieniądze zostały złożone na rachunek depozytowy Ministra Finansów, na którym zgodnie z § 17. ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. *w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych*⁶⁶, przechowywane są sumy depozytowe w pieniądzu krajowym, składane w związku z postępowaniem karnym oraz w sprawach o wykroczenia. Mając na uwadze powyższe, a także fakt, że zajęte środki pieniężne nie stanowiły dowodu w sprawie, który wymaga zachowania konkretnych egzemplarzy środków pieniężnych⁶⁷ stwierdzono, że przedmiot depozytu nie był przechowywany zgodnie z § 17. ust. 3 ww. rozporządzenia.

c) depozyty dokumentarne to dowody rzeczowe w postaci protokołu, wniosku, rękopisu, karty biedronki czy też podrobionych blankietów praw jazdy.

Wobec 1 dowodu rzeczowego⁶⁸ postanowieniem z 15.02.2022 r. Sąd orzekł zwrot osobie uprawnionej, jednakże do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. 2.06.2025 r. przedmiotowe orzeczenie nie zostało wykonane. Jak wyjaśniono⁶⁹, postanowienie omyłkowo zostało przekazane do Urzędu Skarbowego celem wykonania. Po ujawnieniu pomyłki do osoby uprawnionej zostało wystosowane wezwanie do odbioru – pismo z 2.07.2025 r.

W odniesieniu do pozostałych 9 dowodów rzeczowych Sąd orzekł likwidację poprzez przepadek na rzecz Skarbu Państwa – przekazanie do Urzędu Skarbowego, przy czym w 7 sprawach⁷⁰ czynności wynikające z ich treści zostały podjęte z opóźnieniem wynoszącym od 2 do 39 m-cy od przekazania dyspozycji przez Wydział. W pozostałych 2 przypadkach⁷¹

⁶² Pismo Przewodniczącego Wydziału II Karnego z 11.07.2025 r., stanowiące odpowiedź w zakresie *Wniosku nr 6*.

⁶³ VI K 353/08, VI K 381/09, II K 605/12.

⁶⁴ II K 51/03.

⁶⁵ Dz. U. z 2024 r., poz. 1568 ze zm.

⁶⁶ Dz. U. z 2021 r., poz. 1575.

⁶⁷ § 17. ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. *w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych*.

⁶⁸ Poz. 33/21 - II K 94/21.

⁶⁹ Pismo Przewodniczącego WK z 11.07.2025 r., stanowiące odpowiedź w zakresie *Wniosku nr 7*.

⁷⁰ Poz. 37/22 - II K 708/22; poz. 39/23 - II K 372/20; poz. 44/23 - II K 729/20; poz. 47/23 - II K 877/20; poz. 50/23 - II Kp 192/23; poz. 52/23 - II K 237/23; poz. 66/24 - II K 209/23.

⁷¹ Poz. 67/24 - II K 881/24; poz. 68/24 - II K 1012/24.

czynności były podejmowane na bieżąco. Po likwidacji depozytu pozycje zostały zakreślone. Nadmienić należy, że również Wydział nie przekazywał systematycznie wydanych w sprawach orzeczeń. W 2 przypadkach⁷² orzeczenia zostały przekazane do wykonania po upływie od 2 do 13 m-cy od ich uprawnomocnienia. W przywołanych powyżej wyjaśnieniach wskazano, że wpływ na opóźnienia ma obciążenie obowiązkami pracownika, który dodatkowo zajmuje się kwestią depozytów. Ponadto przekazywanie depozytów do US odbywa się raz na jakiś czas, a w kontrolowanych przypadkach czynności te dodatkowo przypadały na okres obowiązywania stanu epidemii i wiążącego się z nim rotacyjnego systemu pracy, co dodatkowo wpływało na opóźnienia w ww. przypadkach.

d) 60 nierozliczonych pozycji dotyczących kwot znajdujących się na koncie sum depozytowych odnosiło się do 55 spraw, w tym 12 prowadzonych przez WK oraz 43 przez Wydz. Cyw., przy czym w 1 przypadku pozycja znajdująca się na koncie sum depozytowych stanowiła odsetki zgromadzone od depozytów sprzed 2015 r.

Na wstępie należy zauważyć, że w toku prowadzonych czynności na miejscu w Sądzie, Kontrolującym nie przedłożono akt spraw dotyczących 16 pozycji wytypowanych do kontroli, przy czym w 12 przypadkach problemem był zbyt krótki czas do przygotowania dokumentów natomiast w pozostałych 4 niemożność ustalenia sygnatury sprawy, do której została uiszczona wpłata. Przedmiotowa dokumentacja oraz stosowne wyjaśnienia zostały przekazane przez Sąd w późniejszym terminie. Na tej podstawie ustalono, że spośród wszystkich poddanych kontroli spraw:

- 18 (33%) stanowiło depozyty złożone na podstawie art. 693² k.p.c. lub na mocy art. 941 k.p.c. Do dnia rozpoczęcia kontroli, w 1⁷³ przypadku kwota depozytu wraz z odsetkami została wypłacona osobom uprawnionym. W 7⁷⁴ przypadkach, nie upłynął jeszcze termin na jaki został złożony depozyt, a w 1⁷⁵ postępowanie było w toku. W kolejnych 8⁷⁶ przypadkach mimo wystąpienia przesłanki umożliwiającej stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu z mocy prawa nie podjęto działań w powyższym zakresie. Z udzielonych na tę okoliczność wyjaśnień⁷⁷ wynika, że Sąd podjął czynności zmierzające do ich rozliczenia, w tym w przypadku 1 depozytu wydał postanowienie w przedmiocie jego likwidacji⁷⁸. W ostatnim przypadku⁷⁹ mimo wydanego 2.12.2006 r. postanowienia w przedmiocie likwidacji niepodjętego depozytu dotychczas nie doszło do jego realizacji. W sprawie prawomocne orzeczenie Sądu, pismem z 17.01.2017 r., zostało przekazane do wykonania Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Goleniowie. Jednocześnie w piśmie zostało zawarte zobowiązanie do przedłożenia informacji o terminie i sposobie wykonania postanowienia. W związku z powyższym US pismem z 9.03.2017 r. poinformował, że 6.03.2017 r. zakończył postępowanie w sprawie likwidacji, zgodnie z wydanym postanowieniem. Z przywołanych powyżej wyjaśnień wynika, że korespondencja do US została skierowana przez Wydział z pominięciem OF, tak jak to miało miejsce w innych tego typu sprawach. Wydział nie przekazywał do OF odpisu postanowienia i nie informował o wydanym w sprawie rozstrzygnięciu; nie posiada też wiedzy „(...) czy tego typu pismo zostało także wystosowane przez Naczelnika US do OF; sprawozdawca założył, że pomiędzy Naczelnikiem US, a OF była korespondencja dotycząca wykonania likwidacji, skoro nadesłano informację do sprawy, że postępowanie zakończono; (...)

⁷² Poz. 37/22 - II K 708/22; poz. 66/24 - II K 209/23.

⁷³ INS 423/19.

⁷⁴ INS 66/19, INS 12/21, INS 13/21, INS 180/22, INS 245/22, INS 908/22, INS 53/24.

⁷⁵ INS 946/14.

⁷⁶ IVNS 3/06, INS 367/16, INS 524/17, INS 583/17, INS 651/17 (INS 368/20), INS 679/18, INS 704/20, INS 11/21.

⁷⁷ Pismo z 16.07.2025 r. stanowiące odpowiedź na Wniosek nr 8.

⁷⁸ Z 2.07.2025 r. sygn. I NS 361/25 (dot. INS 583/17).

⁷⁹ INS 716/12 (INS 7072/16).

podjęliśmy próbę wyjaśnienia co zostało zlikwidowane przez US jednak, ze względu na urlop pracownika nie otrzymaliśmy odpowiedzi." Mając na uwadze zaistniały przypadek oraz złożone na tę okoliczność wyjaśnienia stwierdzić należy, że stosowana przez Sąd praktyka nie jest właściwa. Wszelka dokumentacja dotycząca wypłat – likwidacji kwot zgromadzonych na koncie sum depozytowych powinna być kierowana do OF, który odpowiada za ich ewidencjonowanie. Bezpośrednie uczestnictwo OF w tym procesie, uniemożliwiłoby powstanie zaistniałej sytuacji; byłoby również wsparciem dla Wydziału w odniesieniu do potwierdzenia czynności wykonanych przez US.

W pozostałych przypadkach kwoty stanowiły:

- 10 opłat sądowych⁸⁰, wobec których nie podejmowano czynności mających na celu ich przeksięgowanie;
- 17 nierozliczonych kwot odsetek⁸¹ od wpłat uiszczonych na konto sum depozytowych z tytułu nadzoru nad egzekucją komorniczą (cena przybicia/nabycia/wadium), poręczenia majątkowego lub depozytu, wobec których nie podejmowano czynności mających na celu ich rozliczenie;
- 11 kwot⁸² pozostających na koncie sum depozytowych z tytułu różnych wpłat m.in. poręczeń majątkowych, reszty z ceny nabycia, mandatu czy kolegium, wobec których nie podejmowano czynności mających na celu ich rozliczenie.

W odniesieniu do nierozliczonych kwot odsetek ustalono, że na koncie sum depozytowych pozostają odsetki od depozytów sprzed 2015 r., których saldo na 5.06.2025 r. wyniosło 173 529,60 zł. Zgodnie z § 20 ust. 1 ówczesnie obowiązującym rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz trybu postępowania przy przekształcaniu w inną formę organizacyjno-prawną⁸³, oprocentowanie sum depozytowych stanowiących własność osób fizycznych, prawnych i innych jednostek powiększała ich wartość, co w opisywanym przypadku nie miało miejsca. Jak wyjaśniono⁸⁴ „(...) na dzień dzisiejszy trudno jednoznacznie wskazać przyczyny, dla których od 1 lipca 2006 r. (tj. od dnia wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Finansów) nie następowały wypłaty depozytów wraz z należnymi odsetkami. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, każdorazowe wydanie dyspozycji w tym zakresie powinno następować ze strony sędziego sprawozdawcy w konkretnej sprawie. Niestety, ze względu na brak przypisania kwot do postępowań, nie jest możliwe ustalenie, kto i z jakiego powodu zaniechał wydania odpowiednich dyspozycji. Dodatkowym utrudnieniem jest fakt, iż od 2006 r. następowały zmiany w składzie osobowym oraz kierownictwie sądu. (...) Obecnie zwrócono się do Prezesa oraz Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z prośbą o rekomendacje oraz wytyczne dotyczące dalszego postępowania w sprawie tych środków”. Również w przypadku wypłat kwot poręczenia majątkowego nie zastosowano § 20 ust. 1 ww. rozporządzenia. Treść wydanych w sprawach⁸⁵ postanowień z 4.02.2009 r.

⁸⁰ II K 625/20, IC 911/20, ICO 692/11, ICO 2104/12, ICO 1604/18, ICO 1202/20, ICO 47/21, ICO 509/21, INC 301/03, III NSM 749/19 (INS 734/19).

⁸¹ IC 0/15 (łącznie odsetki sprzed roku 2015), II K 405/07 (VIDS 6/07), II K 446/08 (I.dz 6114/08), II K 466/18 (DS. 410/18), ICO 1442/09, ICO 3200/10, ICO 2230/11, ICO 2663/11, ICO 1957/12, ICO 433/14, ICO 1561/14, ICO 234/16, ICO 414/16, ICO 1772/17, ICO 30/20, ICO 47/21, INS 957/14 (INS 365/16).

⁸² ICO 70/04, ICO 290/13, IC 0/15 – brak przyporządkowania sygnatury (kolegium 500,00 zł), IC 0/15 – brak przyporządkowania sygnatury (kolegium 300,00 zł), I CO 332/17 (XV GNC 4689/09), II K 320/14, II K 50/15, II Kp 513/15 (DS. 1664/15), II K 734/16 (LDZ 3919/16), II K 217/17 (LDZ 5074/16), II K 842/23.

⁸³ Dz. U. z 2006 r. Nr 116, poz. 783 ze zm. Obecnie § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1718).

⁸⁴ Ibidem przypis nr 77.

⁸⁵ II K 446/08, II K 405/07.

i 21.05.2009 r. o uchyleniu zabezpieczenia majątkowego uwzględniała jedynie kwotę główną, bez należnych odsetek. W wyniku kontroli pozostałe na koncie sum depozytowych odsetki, na mocy wydanych zarządzeń z 11.07.2025 r., zostały rozdysponowane – odpowiednio: przekazane na Skarb Państwa oraz zwrócone osobie uprawnionej.

W kolejnym przypadku⁸⁶ mimo wydania 29.07.2020 r. postanowienia⁸⁷ o wypłacie osobie uprawnionej wszystkich kwot z depozytu wraz z należnymi odsetkami, na dzień rozpoczęcia kontroli, tj. 2.06.2025 r. na koncie sum depozytowych nadal pozostawały nierozliczone odsetki. Jak wyjaśniono⁸⁸ dokumentacja dotycząca wypłaty depozytu, po uprawomocnieniu się orzeczenia, została przekazana do OF na mocy zarządzenia z 17.12.2020 r. Z treści zarządzenia wynika, że uprawniony miał osobiście dokonać podjęcia kwoty w siedzibie Banku. Ustalona w ramach kontroli kwota odsetek należnych uprawnionemu nie została zwrócona, gdyż jak wyjaśniono, została zajęta przez komornika. Mając powyższe na uwadze stwierdzono, że depozyt został całkowicie rozliczony.

Ponadto, w odniesieniu do pozostających na koncie sum depozytowych kwot opłat sądowych uiszczonych w latach 2015-2022 stwierdzić należy, że nieprzeksięgowanie dochodów należnych Skarbowi Państwa w wysokości 1 165,00 zł stanowiło naruszenie § 13 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych⁸⁹. Jednocześnie, w związku z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁹⁰, powyższe nie stanowi naruszenia dyscypliny finansów publicznych, gdyż przedmiotem są środki finansowe w wysokości nieprzekraczającej jednorazowo, a w przypadku więcej niż jednego działania lub zaniechania - łącznie w roku budżetowym, kwoty minimalnej⁹¹.

Mając na uwadze powyższe, a także treść złożonych wyjaśnień stwierdzić należy, że głównym powodem nierozdysponowania kwot znajdujących się na koncie sum depozytowych był brak właściwej wymiany informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi Sądu. OF nie zawsze przekazywał do Wydziału informacje o stanie należności przypisanych do sprawy. Również Wydział nie występował do OF o przedmiotowe dane, a niekiedy gdy powziął już tę wiedzę, nie podejmował dalszych czynności mających na celu likwidację pozostających na koncie sum depozytowych środków. Nie dokonywano także systematycznych uzgodnień mających na celu przypisanie do właściwej sygnatury wpłaty uiszczonej na ww. konto. Nadto zwrócić należy uwagę, że stosownie do zapisów *Instrukcji ws depozytów*, do dokonywania weryfikacji wpłat uiszczonych na konto sum depozytowych zobowiązany był wydział merytoryczny; w przypadku stwierdzenia błędnego numeru rachunku, na który wpłata (opłata sądowa) została dokonana wydział merytoryczny powinien sporządzić polecenie przeksięgowania, co w kontrolowanych przypadkach, nie było realizowane na bieżąco.

W tym miejscu podkreślić należy, że w wyniku kontroli Sąd podjął starania zmierzające do rozdysponowania objętych próbą kontrolą środków finansowych. W części spraw wydano zarządzenia w przedmiocie zwrotu/wypłat środków osobom uprawnionym lub dokonania

⁸⁶ I NS 365/16 (I NS 957/14).

⁸⁷ I NS 148/20.

⁸⁸ *Ibidem* przypis nr 77.

⁸⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 1476 ze zm.

⁹⁰ Dz. U. z 2021 r., poz. 289 ze zm.

⁹¹ Kwota przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

przeksięgowania na konto dochodów budżetowych. Poczyniono także starania w celu przypisania wpłat do odpowiednich spraw.

Innych niż opisane powyżej uchybień i nieprawidłowości nie stwierdzono.

[akta kontroli str. 1391-2640]

4. Finansowanie i rozliczanie ośrodka kuratorskiego

Utworzony na podstawie art. 84 § 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich*⁹² oraz § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2001 r. *w sprawie ośrodków kuratorskich*⁹³, przez Prezesa Sądu Okręgowego w Szczecinie⁹⁴, Ośrodek Kuratorski przy SR (dalej: Ośrodek lub OK) rozpoczął działalność z dniem 3.01.2011 r. Początkowo swoją siedzibę miał w Nowogardzie, a od 2013 r. działalność Ośrodka prowadzona jest w Goleniowie.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika Ośrodka pełnił [REDAKTOWANE]⁹⁵. Kierownik Ośrodka, stosownie do zapisów § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 listopada 2022 r. *w sprawie ośrodków kuratorskich*⁹⁶ (dalej: *rozporządzenie ws ośrodków*), podejmuje działania niezbędne do prawidłowego funkcjonowania Ośrodka, w tym sporządza m.in. plany i harmonogramy pracy oraz sprawozdania z jego działalności, a także roczne plany finansowe w zakresie działalności OK.

4.1. Wewnętrzne uregulowanie dotyczące finansowania i rozliczania ośrodka kuratorskiego

Zgodnie z art. 164 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. *o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich*⁹⁷ działalność ośrodka kuratorskiego jest finansowana ze środków budżetu sądu rejonowego, z wydzielonych na ten cel środków finansowych.

Zgodnie z § 5 ust. 2-4 *rozporządzenia ws ośrodków* po zatwierdzeniu przez prezesa sądu rejonowego rocznego planu finansowego ośrodka dyrektor sądu informuje kierownika ośrodka kuratorskiego oraz kuratora okręgowego o wysokości środków zabezpieczonych w planie finansowym sądu na funkcjonowanie ośrodka w danym roku kalendarzowym.

Kierownik ośrodka, w porozumieniu z dyrektorem sądu, ustala sposób i terminy dostawy artykułów potrzebnych do prowadzenia bieżącej działalności w ośrodku i jego funkcjonowania, w tym zwłaszcza artykułów żywnościowych, środków czystości, materiałów dydaktycznych i biurowych. Kierownik ośrodka określa rodzaj i liczbę artykułów niezbędnych do prowadzenia działalności w ośrodku oraz jego należytego funkcjonowania w ramach limitu zabezpieczonych środków finansowych na dany rok kalendarzowy. Na wniosek kierownika ośrodka kuratorskiego lub kuratora okręgowego dyrektor sądu przedstawia informacje o wykorzystaniu przyznanego limitu wydatków na funkcjonowanie ośrodka.

Ustalono, że SR nie posiada regulacji wewnętrznych⁹⁸ dotyczących funkcjonowania utworzonego przy Sądzie OK oraz sposobu i terminu dostaw artykułów potrzebnych do prowadzenia działalności ośrodka. Jak wyjaśniono,⁹⁹ praktyka stosowana w Sądzie w tym zakresie jest analogiczna, jak w przypadku dostaw na rzecz funkcjonowania pozostałych komórek organizacyjnych Sądu. W celu dokonania zakupów na rzecz OK, tj. artykułów

⁹² Dz. U. z 2010 r. nr 33, poz. 178 (ze zm.).

⁹³ Dz. U. z 2001 r. nr 120, poz. 1294.

⁹⁴ Akt utworzenia Ośrodka Kuratorskiego z 20.12.2010 r., znak: Ku.Org. 3/10.

⁹⁵ Powierzoną funkcję sprawuje od 1.12.2022 r.

⁹⁶ Dz. U. z 2022 r., poz. 2449.

⁹⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 1700

⁹⁸ Pismo SR z 10.06.2025 r.

⁹⁹ *Ibidem* przypis nr 98.

dydaktycznych, biurowych, środków czystości itp., kierownik Ośrodka zobowiązany jest złożyć wniosek, który podlega realizacji po uzyskaniu akceptacji dyrektora.

W odniesieniu do zakupu posiłków dla podopiecznych OK Dyrektor wyjaśnił, że dokonywane są one bezpośrednio przez kierownika Ośrodka, na mocy udzielonego mu upoważnienia do zaciągania zobowiązań finansowych w imieniu SR, w zakresie dożywiania podopiecznych Ośrodka¹⁰⁰. W praktyce podopieczni udają się do sklepu wraz z kierownikiem Ośrodka i wspólnie dokonują zakupu żywności. W ocenie Sądu, w odniesieniu do podopiecznych OK, zastosowana praktyka spełnia dodatkowo funkcję wychowawczą i edukacyjną.

Wysokość dziennej stawki na dożywienie podopiecznych, zgodnie z § 6 ust. 4 *rozporządzenia ws ośrodków*, stanowi od 4 do 5 promili kwoty bazowej¹⁰¹; ustalona zarządzeniem Prezesa Sądu¹⁰² stawka stanowiła 4,563 promili kwoty bazowej. Wydatki dokonywane na dożywianie podlegają comiesięcznej kontroli.

4.2. Ustalenia w zakresie finansowania i rozliczania ośrodków kuratorskich.

Plan finansowy Ośrodka na rok 2024 opiewał na kwotę 138 716,32 zł, a w kolejnym roku – 2025, na 156 198,09 zł. Plany przewidywały koszty w podziale na rodzaje wydatków, w tym na: prowadzenie działalności wychowawczej; ubezpieczenie nieletnich i kadry; dożywianie nieletnich; utrzymanie i wyposażenie OK w sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć; wynagrodzenia społecznych kuratorów sądowych oraz obsługi sprzątającej; prowadzenie zajęć wychowawczych, korekcyjno-edukacyjnych, psychoedukacyjnych i socjoterapeutycznych; uczestnictwo nieletnich w wydarzeniach kulturalnych i sportowych organizowanych poza OK (wycieczek, półkolonii).

W ramach próby kontrolą objęto prawidłowość dokumentowania wydatków poniesionych na funkcjonowanie OK w listopadzie 2024 r. i styczniu 2025 r., na łączną kwotę 22 542,69 zł. Przedmiotowych wydatków dokonano z paragrafu:

- 4170.06 *Wynagrodzenia bezosobowe*, w wysokości 9 199,88 zł za każdy ww. miesiąc,
- 4400.01 *Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale oraz pomieszczenia garażowe*, w wysokości odpowiednio 709,26 zł i 2 084,36 zł,
- 4220.01 *Zakup środków żywności*, w wysokości odpowiednio 859,45 zł i 489,86 zł.

Rachunki/faktury przed zatwierdzeniem do wypłaty były weryfikowane pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz podlegały wstępnej kontroli finansowej wynikającej z art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*¹⁰³. Płatności dokonywane były terminowo na uwidoczniony na dowodach źródłowych (fakturach/umowach) rachunek bankowy.

W analizowanym obszarze nieprawidłowości ani uchybień nie stwierdzono.

[akta kontroli str. 2641-2732]

¹⁰⁰ Upoważnienie z 3.01.2025 r.

¹⁰¹ Rozumie się przez to kwotę bazową ustaloną dla zawodowych kuratorów sądowych, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa (§ 2 ust. 4 *rozporządzenia w sprawie ośrodków kuratorskich*).

¹⁰² Nr 13/23 z 23.02.2023 r.

¹⁰³ Dz. U. z 2025 r., poz. 1483 ze zm.

IV. OGÓLNA OCENA DZIAŁALNOŚCI

Mając na względzie ustalenia kontroli, ogólnie działalność Sądu w badanym zakresie oceniono **pozytywnie z istotnymi zastrzeżeniami**. Na powyższą ocenę wpływ mają oceny częściowe, dotyczące niżej wymienionych obszarów działalności SR.

Windykację należności sądowych, mimo podejmowania działań zmierzających do wyegzekwowania należności, oceniono **pozytywnie z zastrzeżeniami** z uwagi na:

- naruszenie postanowień *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* w zakresie dokonywania przypisu należności w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się orzeczenia bądź od daty zwrotu akt sądowi I instancji;
- nieodnotowywanie w KD niektórych wymaganych informacji w tym m. in. daty otrzymania/wpływu akt, zarządzenia wykonania wyroku, doręczenia wezwania do zapłaty.
- dokonanie przypisu należności po upływie terminu 14 dni od daty uprawomocnienia się orzeczenia bądź od daty zwrotu akt sądowi I instancji;
- niemożliwość ustalenia czy przypis nastąpił w terminie wynikającym z obowiązujących postanowień *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* w związku z nieodnotowaniem daty uprawomocnienia orzeczenia w KD;
- brak możliwości ustalenia czy przypis nastąpił niezwłocznie po otrzymaniu orzeczenia z uwagi na brak daty otrzymania akt do ww.
- niezmiennianie statusu KD po dokonaniu istotnych czynności w sprawie.

Wydatkowanie środków związanych z postępowaniem sądowym oraz prawidłowość dokumentowania i ewidencjonowania wydatków oceniono **pozytywnie z zastrzeżeniami** odnoszącymi się do:

- *Instrukcji obiegu dokumentów finansowo-księgowych* w zakresie:
 - nieokreślenia konkretnych dokumentów jakie powinny być przekazane do OF wraz z zarządzeniem/poleceniem wypłaty w celu realizacji zawartej w nim dyspozycji,
 - braku zapisów dotyczących obowiązku dokonywania weryfikacji danych zawartych w dowodach księgowych na etapie sporządzania ich przez Wydziały, tzw. kontroli „drugiej pary oczu”,
 - błędnego przypisania uprawnienia sporządzania zarządzenia/polecenia wypłaty środków z konta sum depozytowych - karta nr 46, do czynności wykonywanych przez OF,
 - wprowadzenia ww. regulacji jedynie zarządzeniem Dyrektora, mimo że jej postanowienia nakładają obowiązki na pracowników zarówno administracyjnych, jak i wydziałów orzeczniczych.
- dokonywania wypłat po terminach wynikających z wystawionych przez pełnomocników faktur.

Postępowanie z depozytami sądowymi oceniono **negatywnie** w szczególności z uwagi na:

- nieprzestrzeganie postanowień art. 4 ust. 1-2 i art. 6 ust. 4-5 ustawy *o likwidacji niepodjętych depozytów*, zgodnie z którymi, do postępowania w przedmiocie stwierdzenia likwidacji niepodjętego depozytu powinno dochodzić na wniosek lub z urzędu po upływie przewidzianych w niej terminów, tj. niepodejmowanie żadnych czynności zmierzających do likwidacji przechowywanych depozytów lub podejmowanie ich ze znacznym opóźnieniem;
- niezgodne z postanowieniami § 17 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości *w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych* przypadki odpowiednio przechowywania środków pieniężnych poza rachunkiem depozytowym Ministerstwa Finansów lub wypłacenia środków bez należnych odsetek;
- brak należytej wymiany informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi Sądu, w tym nieprzekazywanie do komórek merytorycznych informacji dotyczących nierozliczonych kwot pozostających na koncie sum depozytowych, jak również nieprzekazanie do OF

- istotnych informacji dotyczących wydanego w sprawie i przekazanego do wykonania rozstrzygnięcia, co skutecznie uniemożliwiało realizację dyspozycji;
- brak właściwej weryfikacji wykazu nierozchodowanych sum depozytowych, a w konsekwencji przypadki nieprzypisania wpłaconych na rachunek depozytowy kwot do oznaczonej sprawy bądź nieprzeksięgowania błędnie uiszczonych opłat sądowych, czy też nierozdysponowania kwot odsetek lub innych wpłat pozostałych w sprawie;
 - wprowadzenie *Instrukcji ws depozytów* jedynie zarządzeniem Dyrektora mimo, że jej postanowienia nakładają obowiązki na pracowników zarówno administracyjnych, jak i wydziałów orzeczniczych; brak szczegółowych wytycznych:
 - dotyczących postępowania z wykazem nierozchodowanych sum depozytowych,
 - obligujących do przekazywania wydziałom merytorycznym zwrotnej informacji o zrealizowanej wypłacie, w tym danych dotyczących ewentualnej nierozliczonej kwoty pozostającej w sprawie, np. odsetek,
 - określających osoby odpowiedzialne za dokonywanie uzgodnień, co do ilości przechowywanych w NBP depozytów wartościowych,
 - precyzujących miejsce przechowywania oryginałów deklaracji depozytowych „R”.

Finansowanie i rozliczanie ośrodka kuratorskiego oceniono **pozytywnie**. Ośrodek sporządzał plan wydatków na każdy rok budżetowy i wydatkował środki w ramach zatwierdzonych planów finansowych Sądu. Dokonane wydatki związane były z prowadzoną działalnością.

Na tym czynności kontrolne zakończono.

W związku z powyższym wnosi się o niezwłoczne podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz zapobieżenie ich powstawaniu w przyszłości, w tym w szczególności:

1. Przestrzeganie postanowień:
 - art. 4 ust. 1-2 i art. 6 ust. 4-6 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów dotyczących czynności podejmowanych w sprawach przechowywanych depozytów,
 - § 17 ust. 3-4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych, tj. przechowywania środków pieniężnych na rachunku depozytowym Ministerstwa Finansów oraz wypłacania kwot depozytu wraz z odsetkami,
 - § 391 pkt 1 *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* w zakresie dokonywania przypisu należności w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się orzeczenia bądź od daty zwrotu akt sądowi I instancji.
2. Aktualizację zapisów Instrukcji obiegu dokumentów finansowo-księgowych poprzez określenie w jej treści:
 - konkretnych dokumentów, które powinny być przekazane do OF wraz z zarządzeniem/poleceniem wypłaty w celu realizacji zawartej w nim dyspozycji,
 - poprawnego przypisania uprawnienia w zakresie sporządzania zarządzenia/polecenia wypłaty środków z konta sum depozytowych - karta nr 46, tj. czynności wykonywanych przez Wydział,
 - zapisów dotyczących obowiązku dokonywania kontroli merytorycznej dowodów księgowych związanych z postępowaniem sądowym, w tym weryfikacji zawartych w nich danych na etapie sporządzania ich przez Wydziały, tzw. kontroli „drugiej pary oczu”,
 oraz wprowadzenie przedmiotowej regulacji wspólnym zarządzeniem zarówno Dyrektora Sądu, jak i Prezesa Sądu.
3. Aktualizację zapisów Instrukcji ws depozytów poprzez określenie w jej treści szczegółowych wytycznych:
 - dotyczących postępowania z wykazem nierozchodowanych sum depozytowych,

- obligujących do przekazywania wydziałom merytorycznym zwrotnej informacji o zrealizowanej wypłacie, w tym danych dotyczących ewentualnej nierozliczonej kwoty pozostającej w sprawie, np. odsetek,
 - określających osoby odpowiedzialne za dokonywanie uzgodnień, co do ilości przechowywanych w NBP depozytów wartościowych,
 - precyzujących miejsce przechowywania oryginałów deklaracji depozytowych „R”, oraz wprowadzenie przedmiotowej regulacji wspólnym zarządzeniem zarówno Dyrektora Sądu, jak i Prezesa Sądu.
4. Podjęcie działań polegających na:
- właściwej weryfikacji wykazu nierozchodowanych sum depozytowych, w celu wyeliminowania przypadków nieprzypisania wpłaconych na rachunek depozytowy kwot do oznaczonej sprawy bądź nieprzeksięgowania błędnie uiszczonych opłat sądowych, czy też nierozdysponowania kwot odsetek lub innych wpłat pozostałych w sprawie,
 - przekazywaniu do komórek merytorycznych informacji dotyczących nierozliczonych kwot pozostających na koncie sum depozytowych,
 - przekazywaniu do OF istotnych informacji dotyczących wydanego w sprawie i przekazanego do wykonania rozstrzygnięcia, w celu umożliwienia realizacji zawartych w nich dyspozycji,
 - wprowadzeniu właściwego nadzoru/kontroli nad przechowywanymi depozytami, jak również należytej wymiany informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi Sądu,
 - odnotowywaniu w KD wymaganych informacji, w tym m. in. daty otrzymania/wpływu akt, zarządzenia wykonania wyroku, doręczenia wezwania do zapłaty, daty uprawomocnienia orzeczenia, zmian statusu po dokonaniu istotnych czynności w sprawie.

Stosownie do § 30 ust. 3 pkt. 1 i 2 komunikatu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działu administracji rządowej – sprawiedliwość dotyczących przeprowadzania kontroli działalności administracyjnej sądów powszechnych¹⁰⁴, proszę o przekazanie, w terminie do 23 stycznia 2026 r. pisemnej informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z § 31 wyżej przywołanego komunikatu od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Jakub Janku
Zastępca Dyrektora
Biura Ministra

Dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla:

1. Prezesa i Dyrektora Sądu Rejonowego w Goleniowie.
2. Wydziału Kontroli w Biurze Ministra w Ministerstwie Sprawiedliwości – aa.

¹⁰⁴ Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2015 r., poz. 236

